

Білоус Валентина Степанівна, директор бібліотеки

Діяльність бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського щодо забезпечення навчального та науково-дослідного процесу в університеті

В умовах розвитку інформаційного суспільства, модернізації навчального процесу, активізації самостійної роботи студентів бібліотека вищого навчального закладу трансформується в інформаційний, науковий, культурний центр, що здійснює науково-інформаційний супровід навчального процесу, сприяє входженню України у світовий інформаційний простір.

Бібліотека – духовна скарбниця та інформаційна основа навчального закладу. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського забезпечує бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговування студентів, аспірантів, науково-педагогічних працівників на основі широкого доступу до бібліотечних та інформаційних ресурсів.

Для задоволення потреб сучасного користувача освітянської галузі, забезпечення оперативного доступу до всіх бібліотечно-інформаційних ресурсів як власного виробництва, так і придбаних, бібліотека освоює і активно впроваджує в бібліотечні процеси сучасні досягнення в галузі інформаційних, комунікаційних і мультимедійних технологій. Інноваційний клімат є умовою розвитку бібліотеки.

Діяльність бібліотеки спрямована на сприяння навчально-виховному процесу та науково-дослідній роботі університету у підготовці висококваліфікованих спеціалістів-освітян на основі якісного та оперативного бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування.

Більше 400 культурно-просвітницьких змістовних та цікавих заходів проводиться в бібліотеці за рік (виставки, бібліографічні огляди, перегляди, презентації, зустрічі). Вже традицією стало організація в читальних залах виставок творчих студентських робіт (вироби на склі, розпис на дереві, вишивання, писанкарство, світлини).

У зв'язку з зменшенням кредитів на викладання основних дисциплін, на жаль, було виключено з навчальних планів викладання курсу «Основи інформаційної культури майбутнього вчителя», що негативно відобразилося на роботі з користувачами бібліотеки. На початку навчального року працівники бібліотеки проводили оглядове знайомство

студентів першого курсу з бібліотекою. Але цього недостатньо для орієнтування в структурі бібліотеки, для системного грамотного використання інформаційних ресурсів бібліотеки. На ректораті піднімалося питання поновити заняття з «Основ інформаційної культури» як складової загальної інформаційної грамотності.

Поєднуючи традиційні та електронні інформаційні ресурси, індивідуальні та корпоративні методи роботи бібліотека є інформаційною основою навчально-педагогічного та наукового процесів, тією творчою лабораторією, від ресурсів та послуг якої в значній мірі залежить зміст навчання та наукових досліджень.

Серед завдань бібліотеки – формування бібліотечно-інформаційних ресурсів на паперових та електронних носіях, забезпечення їх інтеграції у світову інформаційну структуру, створення системи доступу до інформаційних знань.

Бібліотека сприяє інформаційному забезпеченню навчально-виховного процесу, підвищенню ефективності наукових досліджень у галузі педагогіки, психології, методик викладання окремих дисциплін, впровадженню в практику досягнень науки, передового досвіду, підвищенню професійного, духовного і культурного рівня науково-педагогічних кадрів, студентів та інших категорій користувачів.

Векторами розвитку процесів автоматизації в бібліотеці є формування інформаційного поля, створення швидкого доступу до інформації, забезпечення якісного та оперативного бібліографічно-інформаційного обслуговування.

Статус бібліотеки визначається не лише кількістю фонду друкованих видань, обсягом передплати, а й тим, яким електронним ресурсом вона володіє, на скільки готова надати доступ до світових інформаційних ресурсів.

Бібліотечний працівник є посередником між користувачем й інформацією, а бібліотека – комунікаційний канал, який забезпечує рух документної інформації у часі і просторі.

Бібліотекарі створюють нові масиви власних електронних продуктів, використовують широкий спектр лінгвістичних технологій інформаційного пошуку, надають оперативний доступ до електронних

ресурсів, навчають ефективно шукати інформацію в Інтернеті та користуватися сучасними технологіями.

До послуг користувачів багатofункціональний ресурс, що є духовною скарбницею та інформаційною основою науково-освітнього процесу університету. Персонал бібліотеки розширює методи та засоби роботи з інформаційними потоками, засвоює технологію архівування джерел електронної інформації і їх аналітико-синтетичного оброблення, а також створення і використання нових інформаційних продуктів.

Електронний ресурс бібліотеки включає:

- електронний каталог;
- експрес-курс “Основи інформаційної культури користувача”;
- презентацію бібліотечної системи ІРБІС з детальним описом програми АРМ “Читач”;
- WEB-сторінку бібліотеки на сайті університету.

Бібліотека освоює інтегрований технологічний цикл, що включає послідовність наукомістких процесів комп’ютерного опрацювання документних масивів: бібліографування, реферування, підготовка аналітичних матеріалів, проведення статистичних досліджень. Зберігання документів здійснюється на файловому сервері бібліотеки з дотриманням всіх правил і норм зберігання та резервного копіювання даних. Для підтримки збереження даних в бібліотеці ведеться локальне резервування даних.

Наразі створено електронну бібліотеку - сукупність електронних ресурсів і супутніх технічних можливостей для створення, пошуку і використання інформації, яка нараховує біля 400 мультимедійних видань, близько 2 тис. повнотекстових видань, електронний каталог. Електронна бібліотека зберігає, виводить інформацію в машинозчитуваній формі на комп’ютер користувача, надає швидкий доступ до інформації.

Поряд з традиційними каталогами й картотеками активно функціонує електронний каталог, який включає 18 БД (понад 140 тис. записів), в т.ч. 10 – доступних користувачу (більше 120 тис.).

В БД “Книга” – понад 14 тис. записів, “Аналітичні описи” – понад 80 тис., “Наукові праці викладачів” – понад 14 тис., «Автореферати дис. та дисертації» – майже 1 тис. та ін. Велика увага приділяється формуванню БД психолого-педагогічної тематики.

З метою відображення всіх документів в ЕК, поповнення бази даних “Книга”, продовжується робота з ретровведення (ретроконверсії) активної частини фонду.

Кардинальні зміни в бібліотеці відбулися у 2009 р. – зі створення зали електронної інформації (ЗЕІ) на 40 АРМ з підключенням до локальної бібліотечної мережі, університетської та мережі Інтернет. Парк ПК становить 53 комп'ютери, з них 15 – для персоналу бібліотеки. Значно прискорилося формування ЕК.

Безпосередньо перед введенням в експлуатацію зали електронної інформації вивчався вітчизняний та зарубіжний досвід бібліотек, питання обліку електронних ресурсів в сфері бібліотечної статистичної інформації. Розроблені технологічні інструкції, відповідні регламентуючі документи та облікові форми, підготовлено базовий комплект документації (Положення про ЕК, Правила користування залом електронної інформації, Паспорт ЕК/БД, форми обліку послуг ЗЕІ та ін.).

Облік послуг зали електронної інформації здійснюється в паперовій та електронній формі. Щоденний паперовий облік проводиться на основі паперових облікових форм, карток реєстрації та контрольних талонів. Дані з паперових носіїв щоденно переносяться в електронний щоденник бібліотеки.

З відкриттям електронної зали зростає можливість використовувати Інтернет і повнотекстові бази, а також користуватися електронними документами з фонду бібліотеки. Значно зріс попит на електронні ресурси, посилюється інтерес до повнотекстових документів, поданих в електронному форматі.

Створення бібліотечної та університетської мережі дозволило ефективно використовувати інформаційні технології в передачі та засвоєнні навчального матеріалу, надало широкого доступу студентам до електронної навчально-методичної інформації, електронним навчальним посібникам.

Вихід в Інтернет дав змогу бібліотеці не тільки одержати доступ до всесвітніх сховищ інформації, а й самим влитися у світовий інформаційний простір, створити свою веб-сторінку, розмістити інформацію про власні ресурси. Використання Інтернет-технологій відкрило нові можливості у віртуальному обміні документами, доступі до світових електронних ресурсів, віртуальної інформації. Працівники бібліотеки проводять пошук

релевантної інформації в ЕК та базах даних бібліотек не лише України. Структуруючи Інтернет-ресурси бібліотекарі виступають провайдерами якісної інформації, надають доступ до електронних інформаційних ресурсів, навчають ефективно шукати інформацію в Інтернеті та користуватися сучасними інформаційними технологіями.

Продовжується підтримка зв'язків між бібліотеками для забезпечення ефективної діяльності в наданні інформації, корпоративна діяльність у Центральній українській та Регіональній корпоративній каталогізації (ЦУКК та РКК).

Бібліотека розпочала на корпоративних засадах співробітництва з освітянськими бібліотеками та ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського формування інформаційного ресурсу психолого-педагогічної тематики до всеукраїнської БД «Україніка наукова», проводить реферування публікацій періодичних видань університету, затверджених ВАК, приєдналася до корпоративного каталогу освітянських бібліотек.

Лише за підтримки ректорату зусилля колективу бібліотеки дають можливість досягти нового рівня організації бібліотечних послуг, оперативно та якісно задовольняти інформаційні потреби студентів та викладачів, створити комфортні умови для користувачів.

Перспективи свого розвитку бібліотека пов'язує з подальшим впровадженням нових інформаційних технологій, орієнтованих на формування якісного електронного продукту, удосконалення репертуару електронних інформаційних ресурсів, надання швидкого доступу до інформації, організація електронної доставки документів, автоматизованої книговидачі, подальше підвищення комфортності в обслуговуванні користувачів.